

CYNGOR SIR

Cofnodion cyfarfod o'r Cyngor Sir a gynhaliwyd yn Siambr y Cyngor, Neuadd y Sir, Rhuthun, ddydd Llun, 17 Tachwedd, 2014 am 2.00pm.

YN BRESENNOL

Y Cynghorwyr Ian Armstrong, Raymond Bartley, Brian Blakeley (Cadeirydd), Joan Butterfield, Jeanette Chamberlain-Jones, William Cowie, Ann Davies, James Davies, Richard Davies, Stuart Davies, Hugh Evans, Bobby Feeley, Huw Hilditch-Roberts, Martyn Holland, Colin Hughes, Rhys Hughes, Hugh Irving, Huw Jones, Pat Jones, Gwyneth Kensler (Is-Gadeirydd), Geraint Lloyd-Williams, Jason McLellan, Barry Mellor, Win Mullen-James, Bob Murray, Peter Owen, Dewi Owens, Arwel Roberts, David Simmons, Barbara Smith, David Smith, Bill Tasker a/ac Julian Thompson-Hill

HEFYD YN BRESENNOL

Y Prif Weithredwr (MM), Cyfarwyddwr Corfforaethol: Uchelgais Economaidd a Chymunedol (RM), Cyfarwyddwr Gwasanaethau Cymdeithasol (NS), Pennaeth Gwasanaethau Cyfreithiol, Adnoddau Dynol a Democrataidd a Swyddog Monitro (RGW), Pennaeth Cyllid ac Asedau (PM), Swyddog Gwella Corfforaethol (NK), Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd (SP) a Gweinyddwr Pwyllgorau (CIW).

1 YMDDIHEURIADAU

Derbyniwyd ymddiheuriadau am absenoldeb oddi wrth y Cynghorwr(wyr) Meirick Davies, Peter Arnold Evans, Carys Guy, Alice Jones, Margaret McCarroll, Merfyn Parry, Paul Penlington a/ac Gareth Sandilands.

2 DATGAN CYSYLLTIAD

Nodwyd y cysylltiadau hyn ag eitemau busnes i gael eu hystyried yn y cyfarfod.

Eitem rhif 4 ar y Rhaglen:- Uno Gwirfoddol rhwng Cyngor Bwrdeistref Sirol Conwy a Chyngor Sir Ddinbych. Datganwyd cysylltiadau personol gan yr holl Gynghorwyr yn bresennol. Y rheswm am y datganiadau oedd y goblygiadau priodol ar gyfer Cyngorwyr Sir pe bai eu swyddi yn cael eu hymestyn o ganlyniad i uno.

Datganodd y Cynghorwyr S.A. Davies, H. Hilditch-Roberts a D.I. Smith gysylltiad personol ychwanegol ag Eitem 4 ar y Rhaglen oherwydd bod eu partneriaid yn weithwyr yn y Cyngor.

3 MATERION BRYN FEL Y'U CYTUNWYD GAN Y CADEIRYDD

Ni chodwyd unrhyw eitemau y dylid, ym marn y Cadeirydd, eu hystyried yn y cyfarfod fel mater o fryn yn unol ag Adran 100B(4) Deddf Llywodraeth Leol, 1972.

4 UNO GWIRFODDOL RHWNG CYNGOR BWRDEISTREF SIROL CONWY A CHYNGOR SIR DDINBYCH – DATGAN DIDDORDEB

Roedd copi o adroddiad gan y Prif Weithredwr (copi ynghlwm) wedi ei ddsbarthu cyn y cyfarfod, a oedd yn darparu diweddariad ynglŷn â'r gwaith a wnaed ar gyfer yr opsiwn uno gwirfoddol ers cyfarfod y Cyngor ar 9 Medi 2014, ac a oedd yn argymhell bod y Cyngor yn cytuno i gyflwyno'r Datganiad Diddordeb sydd ynghlwm, Atodiad 2, i Lywodraeth Cymru (LIC) erbyn diwedd Tachwedd 2014.

Cyflwynodd y Prif Weithredwr yr adroddiad, a rhoddodd grynodedb manwl o'r meysydd allweddol canlynol o'r cyflwyniad PowerPoint a ddsbarthwyd gyda'r adroddiad:-

- *Sefyllfa Cyngor Sir Ddinbych*
- *Cynnydd ers 9 Medi, 2014.*
- *Manylion yn ymwneud â'r Datganiad Diddordeb.*
- *Datganiad Diddordeb: Yr Achos dros Uno (1) a (2).*
- *Opsiynau ar gyfer cysoni'r Dreth Gyngor.*
- *Cyflogau a Graddio Staff.*
- *Manteision Uno Gwirfoddol.*
- *Risgiau a Chasgliadau.*
- *Map Ffordd i Uno Gwirfoddol a'r Camau Nesaf.*
- *Argymhellion.*

Roedd crynodeb o ddatblygiadau pwysig ers cyfarfod y Cyngor ym mis Medi wedi ei ddarparu ac roedd yn cynnwys:-

- Roedd Cyngor Conwy wedi pasio cynnig tebyg, gan gytuno i ymchwilio i'r opsiwn o uno yn wirfoddol gyda Sir Ddinbych, ar 18 Medi 2014.
- Roedd LIC wedi cyhoeddi ei 'Brosiectws' ar gyfer uno gwirfoddol: "Gwahoddiad i Brif Awdurdodau Lleol yng Nghymru Gyflwyno Cynigion ar gyfer Uno Gwirfoddol"
- Cytunodd Sir Ddinbych a Chonwy i gomisiynu CIPFA i gynnal ymarfer arbedion a chostau, Atodiad 1, ac i fynd ymlaen i ddrafftio Datganiad Diddordeb ar y cyd ar gyfer Aelodau'r ddau gyngor i'w ystyried yn eu cyfarfodydd cyngor ar 17 Tachwedd.
- Roedd Arweinyddion Grŵp yn Sir Ddinbych a grŵp trawsbleidiol yng Nghonwy wedi eu sefydlu i oruchwylio datblygiadau'r uno.
- Bu trafodaethau gyda swyddogion LIC a chyfarfod lefel uchel gyda'r Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus ar 12 Tachwedd 2014.

Darparodd y Prif Weithredwr grynodedb o'r adroddiad gan CIPFA, Atodiad 1, ar Oblygiadau Strategol Uno Cynnar Gwirfoddol rhwng Cynghorau Conwy a Sir Ddinbych. Roedd yr adroddiad yn cynghori ar y materion canlynol:-

- Costau tebygol uno gwirfoddol;
- Unrhyw gostau ychwanegol sy'n gysylltiedig â bod yn fabwysiadwr neu arloeswr cynnar;
- Manteision ariannol parhaus tebygol a ddaw drwy uno;
- Manteision ac anfanteision uno gwirfoddol cynnar.

Pwysleisiodd y Prif Weithredwr fod y Datganiad Diddordeb yn nodi'r Achos dros uno gwirfoddol, ond nid hwn oedd yr Achos Busnes ar gyfer uno. Ymatebodd i bryderon a fynegwyd gan rai Aelodau a chynghorodd i beidio ag ymrwymo i uno gwirfoddol hyd nes y bydd Achos Busnes llawn wedi ei ddatblygu a'i ystyried yn ofalus, ac yn dilyn hynny gallai Datganiad o Fwriad gael ei gyflwyno. Amlygodd y Prif Weithredwr y pedwar rheswm pwysig dros gyflwyno Datganiad Diddordeb a mynd ymlaen i ddatblygu Achos Busnes llawn. Roedd y rhain yn cynnwys:-

- (i) Tebygrwydd rhwng ardaloedd yr Awdurdodau Lleol ac Awdurdodau Lleol (Datganiad Diddordeb yn manylu yn Atodiad 2).
- (ii) Yr ymarfer costau ac arbedion gan CIPFA (manylyon yn Atodiad 1).
- (iii) Annog cymorth cynnar gan LIC.
- (iv) Manteision Uno Gwirfoddol dros Uno Gorfodol.

Ar 18 Medi cyhoeddodd LIC ei "Brospectws" ar gyfer uno gwirfoddol: "Gwahoddiad i Brif Awdurdodau Lleol yng Nghymru i gyflwyno cynigion ar gyfer uno gwirfoddol". Roedd y ddogfen braidd yn amwys am y cymorth ariannol sydd ar gael ar gyfer uno gwirfoddol. Fodd bynnag, nododd yn galonogol:-

"Rydym yn bwriadu sicrhau bod adnoddau ar gael, a'r rheini'n adnoddau penodol sydd ar wahân i'r Grant Cynnal Refeniw, i roi cymorth i uno'n wirfoddol." T3.

Yn llai calonogol roedd yn nodi " O ystyried y pwysau ariannol difrifol yr ydym yn eu hwynebu, mae'n afrealistig disgwyl i Lywodraeth Cymru roi chwistrelliadau mawr o arian i gynorthwyo proses o uno." T5.

Ers cyhoeddi roedd trafodaethau wedi digwydd gydag uwch swyddogion LIC am y cynigion, ac roedd cydnabyddiaeth LIC o'r materion cost a galluoedd sy'n gysylltiedig â'r uno wedi eu cynnwys yn yr adroddiad.

Eglurodd y Cynghorydd H. H. Evans, ar 12 Tachwedd fod Arweinyddion a Phrif Weithredwyr Sir Ddinbych a Chonwy wedi cyfarfod gyda'r Gweinidog Gwasanaethau Cyhoeddus. Roedd y cyfarfod wedi bod yn rhagweithiol gyda chydabyddiaeth y byddai costau, ac roedd ymrwymiad ar lafar y gallai cefnogaeth sylweddol fod ar gael. Teimlai fod y cyflwyniad gan y Prif Weithredwr wedi darparu eglurder ynghylch y broses uno arfaethedig.

Os oedd uno Awdurdodau Lleol yn anorfod, yna byddai gwirfoddoli i uno'n gynt yn hytrach nag aros i gael eu huno yn nes ymlaen yn fanteisiol am nifer o resymau:-

- Cefnogaeth ychwanegol gan LIC: 'Prospectws +'
- Cyfnod byrrach o falltod cynllunio ac ansicrwydd
- Rhyddhau arbedion effeithlonrwydd yn gynharach ac integreiddio prosesau cynllunio

- Mae'n gosod tŷn a diwylliant cadarnhaol ar gyfer y cyngor newydd
- Un set yn llai o etholiadau
- Synnwyr clir o gyfeiriad i staff.

Roedd crynodeb o'r risgiau wedi ei gynnwys yn yr adroddiad, ynghyd â manylion pethau a fyddai'n selio'r fargen o bosibl a oedd yn cynnwys: -

- Ariannu costau'r uno
-
- Cytundeb ar wneud penderfyniadau gan 'Awdurdod Cysgodol'
- Cysoni Treth y Cyngor

Roedd y risgiau eraill yn cynnwys: -

- Effaith ar berfformiad a safonau
- Trefniadau pensiwn
- Ewyllys gwleidyddol i yrru'r arbedion
- Potensial ar gyfer anghytundeb difrifol rhwng partïon allweddol
- Cefnogaeth genedlaethol ansicr ar ôl Mai 2016
- Cysoni gwahanol lefelau gwasanaeth
- Llauer nad ydym wedi'i nodi eto.

Eglurwyd gan y Prif Weithredwr bod achos cryf dros gyflwyno'r Datganiad Diddordeb ac, os caiff ei dderbyn gan LIC, i ddechrau gweithio ar Achos Busnes llawn. Fodd bynnag, roedd yna nifer o risgiau sy'n gysylltiedig â symud ymlaen â'r broses uno wirfoddol, y mwyaf arwyddocaol yw'r pethau a fyddai'n selio'r fargen o bosibl yn adran 6 o'r adroddiad hwn. Cadarnhaodd y byddai angen datrys y rhain yn ystod y broses Achos Busnes llawn.

Ymatebodd y Prif Weithredwr i bryderon a fynegwyd gan yr Aelodau a chadarnhaodd na fyddai cyflwyno Datganiad Diddordeb yn ymrwymo'r Cyngor i symud ymlaen i uno ac nid oedd unrhyw oblygiadau cost. Byddai bwrw ymlaen y tu hwnt i'r pwynt hwnnw yn gam mawr, ac mae Atodiad 1 yn amlygu'r costau a manteision ariannol. Ar y cam hwn, byddai angen bod yn ofalus wrth ystyried yr holl ffigurau o ystyried yr amserlenni sydd ar gael i'w cynhyrchu. Byddai'n briodol ceisio cymeradwyaeth y Cyngor llawn gan y byddai goblygiadau'r cynigion yn effeithio ar bob Aelod Etholedig ac ar ddyfodol y Cyngor. Sicrhaodd y Prif Weithredwr yr Aelodau na fyddai'n gallu argymhell bod y broses uno yn mynd rhagddi oni bai bod yr Achos Busnes llawn, y gellid ei hasesu a'i hadolygu ar bob cam, yn gadarn ac o sylfaen gadarn.

Tynnwyd sylw at yr angen i ystyried y goblygiadau i aelodau o staff, gyda'r awgrym y gallai morâl isel o bosibl arwain at safon wael o berfformiad. Cytunodd y Prif Weithredwr â'r farn y byddai'n bwysig rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf llawn i'r staff a'r Undebau priodol, a chyfeiriodd yn y cyflwyniad at ddarparu ymdeimlad clir o gyfeiriad ar gyfer staff.

Darparwyd yr ymatebion canlynol i gwestiynau a materion a godwyd gan Aelodau:-

- Eglurwyd y byddai materion yn ymwneud â chytundebau Cynllun Ariannu Preifat Awdurdodau perthnasol, ynghyd â chronfeydd wrth gefn, contractau ac achosion cyfreithiol yn cael eu harchwilio yn fanwl mewn modd systematig.
- Pwysleisiodd y Prif Weithredwr bwysigrwydd Achos Busnes cadarn a hyfyw os yw'r broses uno i symud ymlaen. Cyfeiriwyd at y pedwar peth a allai selio'r fargen a amlinellir yn y cyflwyniad a chadarnhawyd oni bai bod manylion clir mewn perthynas â darpariaeth ariannu na fyddai'n gallu argymell neu gefnogi uno.
- Nid oedd LIC wedi rhoi manylion am y cymorth ariannol sydd ar gael, ond roedd wedi rhoi sicrwydd bod staff ac adnoddau ariannol wedi eu nodi i gynorthwyo â'r broses uno. Byddai'r goblygiadau cost yn rhai untro tra byddai arbedion yn barhaus.
- Mewn ymateb i gwestiynau ynglŷn ag unrhyw newid yn y dyfodol o gyfarwyddyd gan y Llywodraeth mewn perthynas ag Ad-drefnu Llywodraeth Leol, cyfeiriwyd at bwysigrwydd edrych ar yr amgylchedd presennol a'r opsiynau eraill sydd ar gael yn ystod yr hinsawdd ariannol yn y presennol a'r dyfodol. Teimlai'r Prif Weithredwr y byddai Awdurdod mwy o faint mewn sefyllfa well i fynd i'r afael â'r hinsawdd ariannol a'i oblygiadau tymor hir.
- Darparwyd amlinelliad o'r terfynau amser, ynghyd â manylion am sefydlu'r fframwaith cyfreithiol priodol.
- Mewn ymateb i gyfeiriad at ansicrwydd gwleidyddol yn y dyfodol o ran Ad-drefnu Llywodraeth Leol, eglurodd y Prif Weithredwr nad oedd yn ymwybodol fod unrhyw blaid wleidyddol wedi mynegi gwrthwynebiad, a phe bai Sir Ddinbych a Chonwy yn symud ymlaen ar y cam hwn, yna byddai'r fframwaith deddfwriaethol yn cael ei sefydlu i fynd rhagddo yn y dyfodol.
- Cymeradwyodd y Prif Weithredwr y farn a fynegwyd ynghylch yr angen i gyfleu'r manteision i breswylwyr yn yr Achos Busnes llawn, a chytunodd i fynd i'r afael â'r mater hwn.
- Mynegwyd pryderon bod rhai o'r ardaloedd a chymunedau gwledig yn Sir Ddinbych wedi eu dieithrio yn y gorffennol o dan Awdurdodau blaenorol mwy o faint, ac y gallai'r parau arfaethedig gael eu newid. Eglurodd y Prif Weithredwr na allai'r ffiniau presennol gael eu rhannu ac ni ellid llunio parau a fyddai'n arwain at Awdurdodau ynysig sengl, felly yn ddaearyddol paru Sir Ddinbych a Chonwy fyddai'r unig ddewis ymarferol realistig a byddai hyn yn dylanwadu ac yn siapio tynged Awdurdodau eraill.
- Byddai materion megis enw a lleoliad pencadlys yr Awdurdod newydd yn faterion i'w trafod gan yr Awdurdod newydd.

Yn dilyn trafodaeth bellach ac o'i roi i bleidlais, cytunwyd â'r argymhelliad yn yr adroddiad:-

30 pleidlais o blaid, 5 yn erbyn a 0 yn ymatal.

PENDERFYNWYD - bod y Cyngor yn: -

- (a) cytuno i gyflwyno'r Datganiad Diddordeb sydd ynghlwm (Atodiad 2 yn yr adroddiad) i Lywodraeth Cymru erbyn diwedd mis Tachwedd 2014, ac
- (b) yn amodol ar ymateb Llywodraeth Cymru i'r Datganiad Diddordeb, a ddisgwylir erbyn 5 Ionawr, 2015, cychwyn y broses o baratoi'r Achos Busnes llawn ar gyfer uno, i'w gyflwyno i'r Cyngor llawn ym mis Mehefin / Gorffennaf 2015.

Daeth y cyfarfod i ben am 16.15 p.m.